

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Instytutu Historii Uniwersytetu Śląskiego

§ 1. Definicje:

Uniwersytet – Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział – Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Instytut – Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego

Kierunek – studia na kierunku „Historia” prowadzone w Instytucie Historii

USW – ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym

WPS – Rozporządzenie MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Rozporządzenie MNiSW z dnia 23 sierpnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku)

WOPI – Rozporządzenie MNiSW z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej

US 126 – Uchwała nr 126 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Śląskim

KOP – Kryteria oceny programowej PKA

KOI – Kryteria oceny instytucjonalnej PKA

SZJK – System Zapewniania Jakości Kształcenia

WSZJK – Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk Społecznych

KSZJK – Kierunkowy System Zapewniania Jakości Kształcenia

UZJK – Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia

WZJK – Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia

KZZJK – Kierunkowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia

WRSS – Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego

WRSD – Wydziałowa Rada Samorządu Doktorantów

§ 2. Cele i zadania systemu

1. Kierunkowy System Zapewniania Jakości Kształcenia w Instytucie Historii (KSZJK) jest integralną częścią Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk Społecznych.

2. Instytut przyjmuje następujące cele dotyczące zapewnienia jakości kształcenia na prowadzonych

kierunkach, wynikające bezpośrednio ze Strategii Uniwersytetu Śląskiego na lata 2012-2020, a zwłaszcza z Celu Strategicznego 2 – Innowacyjne kształcenie i nowoczesna oferta dydaktyczna:

- a). dążenie do zapewnienia możliwie najwyższego poziomu jakości kształcenia, zgodnie z Celem Operacyjnym 2.4 Strategii UŚ na lata 2012-2020;
- b). wdrożenie polityki antyplagiatowej w myśl zasady „zero tolerancji” zgodnie z Celem Operacyjnym 2.7 Strategii UŚ na lata 2012-2020;
- c). stałe doskonalenie wdrożonego systemu zarządzania jakością.

3. Działaniem KSZJK objęci są studenci i słuchacze wszystkich poziomów i form studiów na kierunku „historia” prowadzonych przez Instytut, pracownicy Instytutu uczestniczący w procesie kształcenia oraz pozostałe podmioty związane z realizacją procesu kształcenia w Instytucie.

4. **KSZJK** realizuje następujące zadania:

- a). opracowanie i wdrożenie polityki systematycznego doskonalenia jakości kształcenia w Instytucie;
- b). gromadzenie, opracowywanie i analizowanie informacji użytecznych dla działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia, odbywa się w zgodzie z WSZJK, zatwierdzonym przez Dziekana. KZJK może przeprowadzać ankiety niewymienione w niniejszym dokumencie.
- c). analizę i doskonalenie programów kształcenia z uwzględnieniem wniosków z monitorowania kariery zawodowej absolwentów i opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej;
- d). analizę i weryfikację zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych przez Instytut;
- e). doskonalenie jakości kadry dydaktycznej;
- f). ocenę procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych;
- g). badanie opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych na temat prowadzonych zajęć dydaktycznych i obsługi procesu kształcenia; badanie opinii pracowników o warunkach kształcenia;
- h). monitorowanie i przegląd zasobów wspierających kształcenie oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów;
- i). publikowanie i upowszechnianie informacji na temat kształcenia, szczególnie informacji o działaniach projakościowych;
- j). moderowanie dyskusji na temat jakości kształcenia oraz wspieranie i upowszechnianie najlepszych rozwiązań;
- k). monitorowanie skuteczności działania Systemu oraz stworzenie mechanizmów jego doskonalenia.

5. Szczegółowe zadania KSZJK, o których niżej, realizowane są według szczegółowego harmonogramu, który ustala WZJK w porozumieniu z Dziekanem i Radą Wydziału oraz Radą Instytutu na dany rok akademicki, przed jego rozpoczęciem.

§ 3. Podmioty KSZJK

1. Rada Instytutu tworzy i odpowiada za politykę zapewniania jakości kształcenia w Instytucie, a w szczególności:

- a). zatwierdza KSZJK;
- b). wykonuje uprawnienia ustawowe i statutowe odnośnie programów kształcenia;
- c). wyraża opinie w kwestiach przewidzianych przez KSZJK;
- d). stanowi forum dyskusji nad kwestiami zapewniania jakości kształcenia;
- e). przyjmuje ocenę o której mowa w § 6 ust. 6 US 126;
- f). może zlecać KZJK dodatkowe zadania dotyczące zapewniania jakości kształcenia, nieopisane w ramach KSZJK.

2. Rada Instytutu wyraża opinie w sprawach przewidzianych przez procedury KSZJK, w szczególności:

- a). w sprawach kadrowych dotyczących pracowników;
- b). w sprawach projektów nowych programów kształcenia i zmian w funkcjonujących programach kształcenia na kierunkach, za które odpowiadają;
- c). w sprawach związanych z realizacją procesu kształcenia i weryfikacją efektów kształcenia.

3. Nadzór nad KSZJK w Instytucie sprawuje Dyrektor. Za wdrożenie i funkcjonowanie KSZJK odpowiedzialny jest powołany przez Dziekana zespół ds. jakości kształcenia. Pozostałe osoby pełniące funkcje kierownicze (zastępcy dyrektora, kierownicy zakładów) uczestniczą w realizacji zadań KSZJK w ramach swoich kompetencji.

4. Wymienione wyżej cele i zadania KSZJK realizowane są przez KZJK.

5. Zadania ściśle odnoszące się do kształcenia na kierunku „historia” realizowane są przez KZZJK przy współpracy z WZJK.

6. Pomocnicze Zespoły KZZJK mogą być powoływane do realizacji szczegółowych zadań związanych z weryfikacją osiągniętych efektów kształcenia lub doskonaleniem programów kształcenia na danym kierunku.

7. Realizacja podstawowych zadań KSZJK zakłada zaangażowanie całej społeczności Instytutu, czyli pracowników, doktorantów, studentów oraz słuchaczy studiów podyplomowych.

§ 3a. Kierunkowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia

1. Dziekan powołuje członków KZZJK i wskazuje przewodniczącego KZZJK na kadencję wg następujących zasad:

- a). skład zespołu powinien być tak dobrany, aby prace związane z danym kierunkiem i poziomem studiów mogły wykonywać osoby zaliczone do minimum kadrowego tegoż kierunku i poziomu;
- b). członkowie delegowani do KZZJK są rekomendowani przez Radę Instytutu odpowiedzialnego za kierunek;
- c). co najmniej jeden członek KZZJK zostaje wskazany przez WRSS spośród studentów studiów I lub II stopnia lub jednolitych studiów magisterskich;

2. Członkostwo w KZZJK wygasa w trakcie kadencji w przypadku ustania instytucjonalnego związku danej osoby z Wydziałem lub znalezienia się jej poza minimum kadrowym danego kierunku studiów.

3. Dziekan może odwołać członka KZZJK po zasięgnięciu opinii WZJK.

4. Dziekan w trakcie trwania kadencji może, po zasięgnięciu opinii WZJK, rozszerzyć skład KZZJK o dodatkowych członków.

§ 3b. Zespoły Pomocnicze Kierunkowego Zespołów Zapewniania Jakości Kształcenia

1. Szczegółowy zakres zadań zespołów pomocniczych KZZJK określa Dziekan na podstawie wniosku KZZJK.

2. Składy zespołów pomocniczych są rekomendowane Dziekanowi przez KZZJK we wniosku.

3. Działalność zespołu pomocniczego kończy się z chwilą wykonania zadania, do którego został powołany.

§ 4. Doskonalenie efektów kształcenia

§ 4a. Określanie efektów kształcenia

1. Proces określania efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych w Instytucie odbywa się zgodnie z wytycznymi Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz przepisami prawa dotyczącymi tworzenia i prowadzenia studiów.

2. Podstawowe procedury określania efektów kształcenia realizowane są na podstawie wytycznych Senatu UŚ w sprawie tworzenia programów kształcenia.

3. Za określenie i przyjęcie zestawu efektów kształcenia dla kierunków prowadzonych w Instytucie odpowiada Dyrektor Instytutu, zaś nad poprawnością merytoryczną procesu czuwa KZZJK.

4. W procesie określania efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych w Instytucie przyjęto

podejście korzystania z wzorcowych efektów kształcenia oraz opracowania własnych efektów kształcenia z wykorzystaniem procedury badań porównawczych rozwiązań wypracowanych przez wiodące polskie i zagraniczne uczelnie wyższe.

a). KZZJK przynajmniej jeden raz w ciągu roku akademickiego zorganizuje posiedzenie poświęcone rozwiązaniom, o których mowa w § 4a. 4. Wnioski z analizy przekazane zostaną dyrekcji właściwego instytutu oraz WZJK.

5. Podstawą do podejmowania działań doskonalących w odniesieniu do doboru efektów kształcenia przyjmowanych do realizacji w programie studiów na kierunku są wnioski z analiz i ocen wymienionych w § 5.

§ 4b. Monitorowanie realizacji efektów kształcenia

1. Na kierunku „historia” prowadzone jest monitorowanie realizacji efektów kształcenia poprzez analizy zaplanowanych sposobów ich realizacji i weryfikacji w ramach poszczególnych modułów oraz analizy i oceny prowadzone w toku realizacji programu studiów. Analizy te prowadzone są przez KZZJK; wyniki analiz i ocen sformułowanych przez KZZJK wykorzystywane są na potrzeby przygotowania raportu oceny własnej jednostki oraz dla podjęcia działań doskonalących wobec programów kształcenia oraz KSZJK.

2. Materiały i dokumenty związane z weryfikacją efektów kształcenia (prace pisemne, sprawozdania, protokoły z egzaminów ustnych itp.) są gromadzone i przechowywane w systemie informatycznej obsługi studiów albo przez osoby odpowiedzialne za weryfikację efektów kształcenia co najmniej przez jeden rok akademicki przypadający po dacie wytworzenia materiałów i dokumentów związanych z weryfikacją efektów kształcenia.

3. W trakcie roku akademickiego prowadzi się działania służące ocenie stosowania sposobów weryfikacji efektów kształcenia pod kątem ich adekwatności i skuteczności. Wśród nich:

§ 4ba. Ankieta oceny zajęć dydaktycznych

1. Ankieta oceny zajęć dydaktycznych służy do anonimowego badania oceny jakości zajęć dydaktycznych przez studentów.

2. Sposób ustalania treści ankiety oraz zasady przeprowadzanie ankietyzacji określone są zarządzeniem Rektora.

§ 4bb. Hospitacje zajęć dydaktycznych

1. Celem hospitacji zajęć dydaktycznych jest dążenie do systematycznej poprawy jakości kształcenia poprzez wykorzystanie wewnętrznych analiz porównawczych oraz monitoring osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych hospitowanym modułom.

2. Wyniki analizy i zalecenia po hospitacji zajęć dydaktycznych mają na celu:
  - a). wymianę wiedzy i rozwijanie procesów kształcenia w ramach KSZJK;
  - b). motywowanie pracowników naukowo-dydaktycznych do dbałości o wysoką jakość zajęć, zarówno co do zawartości merytorycznej, jak i co do stosowanych metod dydaktycznych,
  - c). monitorowanie osiągania założonych efektów kształcenia podczas zajęć dydaktycznych.
3. Hospitacje mogą pełnić rolę uzupełniającą wobec wyników ankiet studenckich i innych narzędzi badania realizacji efektów kształcenia.
4. Hospitacje zajęć dydaktycznych dzielą się na: hospitacje kontrolujące warsztat dydaktyczny (hospitacje o charakterze kontrolnym) oraz hospitacje mające na celu doskonalenie w ramach wewnętrznej analizy porównawczej (hospitacje o charakterze doskonalącym).
5. Hospitacje prowadzone są na polecenie Dyrektora Instytutu pod nadzorem organizacyjnym KZZJK na podstawie rocznego planu sporządzonego przez Dyrektora Instytutu przed rozpoczęciem roku akademickiego. W szczególnych sytuacjach Dyrektor Instytutu może zarządzić przeprowadzenie hospitacji osób nie ujętych w rocznym planie. Ponieważ hospitacje mogą być elementem oceny pracowniczej organem upoważnionym do wyciągania wniosków z hospitacji jest Dyrektor Instytutu.
6. W przypadku hospitacji o charakterze kontrolnym osobą kontrolującą może być wyłącznie osoba upoważniona przez Dziekana lub Dyrektora Instytutu o wyższym lub równym statusie naukowym i/lub organizacyjnym. W ciągu każdego roku akademickiego w Instytucie powinny zostać przeprowadzone 5 hospitacji.
7. W przypadku hospitacji o charakterze doskonalącym stosuje się w pierwszej kolejności relację mistrz-uczeń.
8. Wyboru zajęć podlegających hospitacji dokonuje Dyrektor Instytutu. Hospitacje w pierwszej kolejności powinny dotyczyć:
  - a). zajęć uzyskujących oceny z ankiet studenckich poniżej przeciętnej Instytutu (dla sprawdzenia przyczyn tej oceny, zweryfikowania jej i podjęcia działań naprawczych),
  - b). zajęć nowo wprowadzonych do programu kształcenia,
  - c). zajęć prowadzonych przez nowo zatrudnionych pracowników,
  - d). zajęć prowadzonych przez doktorantów dla zapewnienia rozwoju ich umiejętności dydaktycznych oraz zagwarantowania właściwej jakości kształcenia dla studentów uczestniczących w tych zajęciach.
9. Osoba przeprowadzająca hospitacje o charakterze kontrolnym zobowiązana jest sporządzić sprawozdanie z hospitacji, które przekazuje do wiadomości Dyrektora Instytutu.
10. Wyniki hospitacji nie podlegają obowiązkowi publikacji, powinny jednak zostać omówione z

osobą prowadzącą zajęcia dydaktyczne z udziałem osoby odpowiedzialnej za moduł dydaktyczny oraz kierownika odpowiedniego zakładu.

11. W ramach wewnętrznych badań porównawczych, za zgodą prowadzącego zajęcia (lub na jego zaproszenie), hospitacji mogą podlegać zajęcia uzyskujące wyjątkowo wysokie oceny. Ten rodzaj hospitacji traktowany jest jako wewnętrzna procedura doskonaląca i jest zalecany szczególnie w przypadku doktorantów oraz nowo zatrudnionych pracowników. Po zakończeniu hospitacji osoba hospitująca składa KZZJK oświadczenie o ich odbyciu. Decyzję o skierowaniu na hospitacje doskonalące podejmuje Dyrektor Instytutu.

12. Po przeprowadzeniu wszystkich zaleconych hospitacji w ciągu roku akademickiego Dyrektor Instytutu formułuje ogólne wytyczne dotyczące kierunków działań doskonalących wobec procesu kształcenia i zleca KZZJK ich wdrożenie.

§ 4bc. Analiza sylabusów

1. Analiza sylabusów w których dokonano zmian merytorycznych w stosunku do poprzedniego roku akademickiego, przeprowadzana jest przez KZZJK bezpośrednio przed rozpoczęciem zajęć lub najpóźniej w pierwszym miesiącu zajęć każdego semestru i dotyczy w szczególności:

- a).** zgodności sylabusów z opisami modułów, zwłaszcza w odniesieniu do zakładanych efektów kształcenia i metod ich weryfikacji;
- b).** kompletności i czytelności danych, zwłaszcza w części dotyczącej sposobów weryfikacji;
- c).** efektów kształcenia modułu pod kątem możliwości ich osiągnięcia w ramach opisanych w sylabusie treści i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów;
- d).** związków i zależności pomiędzy treściami nauczonymi w ramach różnych modułów należących do tego samego programu kształcenia oraz korespondujących ze sobą modułów na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

2. Analizę przeprowadza się oddzielnie dla każdego stopnia i formy studiów w ramach KSZJK.

3. W razie wykrycia nieprawidłowości, mogących negatywnie wpłynąć na proces osiągnięcia i weryfikacji efektów kształcenia, KZZJK niezwłocznie przekazuje autorowi danego sylabusu oraz koordynatorowi modułu odpowiednie uwagi, w celu bezzwłocznego dokonania niezbędnej korekty.

§ 4bd. Analiza narzędzi weryfikacji efektów kształcenia

1. Celem analizy jest zbadanie możliwości skutecznej weryfikacji efektów kształcenia przez narzędzia stosowane w procesie weryfikacji (przedstawione uczestnikom procesu kształcenia w sylabusach przyjętych na dany rok akademicki).

2. Jeśli narzędzia weryfikacji efektów kształcenia (w postaci np. szablonu niewypełnionego testu,

listy pytań/zadań egzaminacyjnych, które zostały zadane, tematów prac opisowych/esejów) nie są zawarte w sylabusie, osoba przeprowadzająca weryfikację efektów kształcenia zobowiązana jest do ich przechowywania, przez okres nie krótszy niż czas trwania cyklu kształcenia na określonym kierunku i poziomie studiów. Narzędzia mogą być przechowywane w wersji papierowej lub elektronicznej.

3. Na prośbę KZZJK osoba przeprowadzająca weryfikację efektów kształcenia przekazuje do analizy kopię narzędzia weryfikacji efektów kształcenia.
4. Analiza narzędzi weryfikacji efektów kształcenia w ramach danego modułu powinna odbywać się nie rzadziej niż raz na 3 lata. W przypadku stwierdzenia przez KZZJK istotnego niedopasowania narzędzi weryfikacji efektów kształcenia do efektów kształcenia przewidzianych dla modułu, KZZJK rekomenduje działania naprawcze i przeprowadza kolejną analizę narzędzi weryfikacji efektów kształcenia tego modułu w następnym roku akademickim.
5. Analizy narzędzi weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się na wszystkich kierunkach i poziomach kształcenia.
6. Na podstawie wyników analizy narzędzi weryfikacji efektów kształcenia sporządzany jest raport, będący podstawą oceny narzędzi weryfikacji efektów kształcenia przez KZZJK. Raport przekazywany jest Dziekanowi, Dyrektorowi Instytutu oraz nauczycielowi akademickiemu dokonującemu weryfikacji efektów kształcenia.

§ 4be. Monitorowania realizacji efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych

1. Podstawowym narzędziem monitorowania efektów kształcenia praktyk zawodowych jest analiza dokumentacji praktyk prowadzona i gromadzona w sposób ciągły przez opiekuna praktyk studenckich. Przed przekazaniem do akt osobowych studentów dokumentacja praktyk jest udostępniana KZZJK.
2. KZZJK opracowuje formularz oceny oraz wzór ankiety do corocznego podsumowywania praktyki na podstawie opinii studentów.
3. Opiekun praktyk przygotowuje raz w roku zbiorczą ocenę realizacji efektów kształcenia w ramach praktyk wraz z postulatami zmian doskonalących. Ocena ta włączana jest do sprawozdań przygotowywanych przez KZZJK na potrzeby oceny rocznej Jednostki w zakresie zapewnienia jakości kształcenia.
4. W celu monitorowania poprawności przyjętego podejścia do weryfikacji efektów kształcenia dla praktyk prowadzona jest coroczna kontrolna analiza dokumentacji praktyk przez KZZJK. KZZJK wybiera do analizy dokumentację praktyk co najmniej 10% studentów kierunku, którzy w danym roku odbyli praktyki. Osoba przeprowadzająca analizę dokumentacji praktyk sporządza protokół.

Na podstawie spostrzeżeń zawartych w protokole podejmowane są ewentualne działania naprawcze wobec procesu organizacji i weryfikacji praktyk.

§ 4bf. Analiza prac dyplomowych

1. Weryfikacja efektów kształcenia zakładanych do realizacji w ramach seminarium dyplomowego odbywa się poprzez analizę prac dyplomowych, dotyczącą w szczególności:

- a). osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia,
- b). jakości weryfikacji tychże efektów poprzez oceny i recenzje
- c). adekwatności zastosowanych w ramach procedury dyplomowania metod weryfikacji efektów kształcenia.

2. Tematy prac dyplomowych są omawiane na zebraniach zakładów prowadzących seminaaria dyplomowe. Wnioski z zebrań są formułowane w postaci protokołów

3. Corocznie do weryfikacji wybiera się co najmniej 10% prac dyplomowych powstałych w danym roku na danym kierunku.

4. Analizy prac dyplomowych dokonują samodzielni pracownicy naukowci.

5. Osoba przeprowadzająca analizę sporządza protokół.

6. KZZJK dokonuje zbiorczej analizy i oceny prac dyplomowych na podstawie sporządzonych protokołów i przedstawia wnioski w formie raportu Dziekanowi.

§ 4bg. Roczna ocena efektów kształcenia

1. Na podstawie przeprowadzonych analiz poszczególnych etapów i aspektów procesu kształcenia KZZJK opracowuje sprawozdanie z realizacji efektów kształcenia na kierunku wraz z wnioskami dotyczącymi doskonalenia programu kształcenia.

2. Sprawozdanie przekazane jest do wglądu wszystkim nauczycielom akademickim wchodzącym w skład minimum kadrowego, którzy mają prawo wnoszenia uwag i sugestii.

3. Po uwzględnieniu tych uwag i sugestii sprawozdanie przekazywane jest Dziekanowi oraz właściwemu Dyrektorowi Instytutu.

4. Dziekan dokonuje rocznej oceny efektów kształcenia na kierunku z uwzględnieniem sprawozdania.

5. Ocena stanowi podstawę prac KZZJK nad doskonaleniem programu kształcenia.

§ 5. Doskonalenie programów kształcenia

1. Poniższe działania stanowią część KSZJK i realizowane są przez KZZJK oddzielnie dla każdego kierunku studiów prowadzonych w Instytucie.

2. Podstawowym założeniem tego podsystemu jest ciągły proces kontroli programu kształcenia w

toku jego realizacji w celu wychwycenia tzw. słabych sygnałów odchyień od przyjętych założeń jakościowych.

3. Monitorowane są wszystkie elementy programu kształcenia oraz warunki wpływające na jego efektywność, w tym jakość kadry dydaktycznej oraz warunki organizacyjne realizacji programu kształcenia.

4. Podstawą do wdrażania działań doskonalących są wyniki ocen i analiz opisanych w podsystemach określania efektów kształcenia oraz monitorowania realizacji efektów kształcenia. Działania doskonalące wobec programu kształcenia podejmowane są na podstawie analizy sprawozdań sporządzonych w toku funkcjonowania wymienionych wyżej podsystemów KSZJK.

§ 5a. Analiza zgodności systemu kształcenia w Instytucie z obowiązującym stanem prawnym

1. Analiza prowadzona jest dla zapewnienia zgodności programu kształcenia i przyjętych w nim efektów kształcenia oraz sposobów ich weryfikacji z obowiązującym stanem prawnym. Jej celem jest ustalenie zmian, jakim ewentualnie należy poddać program kształcenia w wyniku nowych bądź zmienionych regulacji prawnych oraz ustalenie harmonogramu wprowadzenia tych zmian w życie.

2. Analizę przeprowadza Dyrektor Instytutu w porozumieniu z KZJK i innymi, wybranymi przez siebie podmiotami, przede wszystkim z: WZJK, uczelnianym Zespołem ds. wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji, Działem Kształcenia, Biurem ds. Jakości Kształcenia oraz Działem Organizacyjno-Prawnym.

3. Analizę przeprowadza się przy każdej zmianie przepisów prawa wpływających na proces kształcenia.

4. Dyrektor Instytutu zapoznaje z wynikami analizy wybrane podmioty, w szczególności Radę Instytutu. Wyniki tej analizy nie podlegają obowiązkowi publikacji.

§ 5b. Analiza związku programów kształcenia ze strategią rozwoju Wydziału i misją Uniwersytetu Śląskiego

1. Analiza ma na celu zapewnienia zgodności i spójności pomiędzy programami kształcenia i realizowanymi w nich efektami kształcenia z celami strategicznymi Uniwersytetu i Wydziału.

2. Analizę przeprowadza się wyłącznie w przypadku zmian efektów kształcenia na Kierunku, zmiany strategii Wydziału lub zmiany Strategii Rozwoju Uniwersytetu.

3. Analiza prowadzona jest przez KZZJK, który wynikające z niej wnioski i zalecenia przekazuje Dyrektorowi Instytutu.

§ 5c. Analiza programów kształcenia

1. Raz w roku KZZJK dokonuje przeglądu programu kształcenia pod względem jego zgodności z

obowiązującymi przepisami prawa, zakładanymi efektami kształcenia i kwalifikacjami wynikającymi z ukończenia studiów oraz potrzebami rynku pracy.

2. W trakcie przeglądu uwzględnia się:

- a). przedstawioną przez Dyrektora roczną ocenę efektów kształcenia,
- b). rezultaty badania opinii studentów o procesie kształcenia,
- c). wyniki badania kariery zawodowej absolwentów,
- d). analizę przydatności efektów kształcenia na rynku pracy,
- e). wyniki analizy wzorców międzynarodowych,
- f). wyniki oceny jakości kadry dydaktycznej,
- g). wyniki konsultacji z zainteresowanymi kształceniem stronami, w szczególności studentami, absolwentami i pracodawcami.

3. Przegląd powinien być realizowany w okresie umożliwiającym skuteczne wprowadzenie zmian w programie w kolejnym roku akademickim.

4. Wyniki przeglądu wraz z ewentualnymi wnioskami dotyczącymi zmian w programach kształcenia są konsultowane z zespołem nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego i następnie przedstawiane przez KZZJK Dyrektorowi Instytutu.

§ 5d. Ankieta poziomu satysfakcji osób kończących studia

1. Doskonaleniu programu studiów służy ankieta badająca poziom satysfakcji osób kończących studia. Treść ankiety określa WZJK w porozumieniu z KZZJK.

2. Wzorzec ankiety stanowi załącznik nr 1.do WSZJK

3. Ankietę, o której mowa w § 5. 4. wypełnia absolwent przy okazji odbierania dyplomu w dziekanacie.

§ 5e. Analiza kariery zawodowej absolwentów

1. Monitoring kariery zawodowej absolwentów prowadzony jest łącznie dla wszystkich studiów prowadzonych na Wydziale przez Biuro Karier UŚ we współpracy z WZJK i KZZJK.

2. KZZJK uczestniczy w przygotowaniu narzędzia badawczego do badania kariery zawodowej absolwentów Kierunku, proponując zestaw pytań merytorycznych związanych z przydatnością uzyskanych efektów kształcenia w pracy zawodowej.

3. Biuro Karier przekazuje KZZJK wyniki badań wraz ze wstępnym raportem.

4. Na wniosek KZZJK Biuro Karier przygotowuje do analizy szczegółowy raport z badania karier zawodowych absolwentów Kierunku.

5. Raz w roku KZZJK przeprowadza analizę wyników badania kariery zawodowej absolwentów.

6. Wnioski z analizy uwzględnia się w sprawozdaniu rocznym KZZJK dotyczącym jakości kształcenia na Kierunku.

§ 5f. Analiza zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy

1. Raz w roku KZZJK przeprowadza analizę zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.
2. Na potrzeby doskonalenia procesu kształcenia adekwatnie do zmian na rynku pracy KZZJK współpracuje z Biurem Karier UŚ zamawiając dodatkowe analizy tematyczne lub ankiety.
3. Na podstawie otrzymanych od Biura Karier wyników analiz oraz informacji gromadzonych we własnym zakresie przez Wydział, KZZJK rekomenduje działania doskonalące wobec programu kształcenia na Kierunku, które przedstawia bezpośrednio Dyrektorowi Instytutu oraz poddaje pod dyskusję Społeczności Instytutu podczas otwartego posiedzenia KZZJK.
4. Decyzję o wdrożeniu rekomendowanych zmian podejmuje Dyrektor Instytutu.
5. Wnioski z analizy uwzględnia się w sprawozdaniu rocznym KZZJK dotyczącym jakości kształcenia na Kierunku.

§ 5g. Analiza wzorców międzynarodowych

1. Analiza wzorców międzynarodowych przeprowadzana jest co najmniej raz na dwa lata.
2. Analizę przeprowadza KZZJK.
3. Celem analizy jest ustalenie możliwości zastosowania wzorców międzynarodowych do poprawy jakości kształcenia. Analiza powinna uwzględniać kwestie potencjalnego wpływu międzynarodowych tendencji na mobilność studentów Instytutu.
4. Wnioski z analizy uwzględnia się w sprawozdaniu rocznym KZZJK dotyczącym jakości kształcenia na Kierunku.

§ 5h. Udział stron zainteresowanych w procesie doskonalenia programu kształcenia w Instytucie

§ 5ha. Konsultacje z podmiotami wewnętrznymi

1. KZZJK może swobodnie konsultować się z przedstawicielami społeczności Instytutu (podmioty wewnętrzne), szczególnie w przypadkach:
  - a). konieczności otrzymania dodatkowych informacji związanych z jakością kształcenia, których nie dostarczają pozostałe narzędzia WSZJK lub KSZJK,
  - b). konieczności przekazania uwag dotyczących zapewniania bądź doskonalenia jakości kształcenia.

2. Konsultacje z podmiotami wewnętrznymi mają charakter:

- a). organizowanych doraźnie spotkań problemowych z wybranymi przedstawicielami Społeczności Wydziału,
- b). kolegialnych konsultacji projakościowych służących analizie i ocenie stosowanych narzędzi i procedur WSZJK i KSZJK,
- c). analiz porównawczych służących doskonaleniu KSZJK.

3. Kolegialne konsultacje projakościowe i analizy porównawcze mogą być protokołowane. Protokół przechowywany jest w archiwum WSZJK.

4. Wnioski z konsultacji uwzględniane są w raporcie rocznym KSZJK.

§ 5hb. Otwarte posiedzenie KZZJK

1. Otwarte posiedzenie KZZJK ma szczególne znaczenie jako platforma wymiany poglądów i narzędzie kolegialnego wypracowywania rozwiązań doskonalących w ramach KSZJK na Kierunku.

2. Co najmniej raz w roku KZZJK organizuje otwarte posiedzenie, w którym może uczestniczyć każdy członek akademickiej jednostki związany z Kierunkiem.

3. W trakcie posiedzenia KZZJK przedstawia najważniejsze kwestie związane z jakością kształcenia zaobserwowane w ciągu minionego roku funkcjonowania KSZJK.

4. Zasadniczą częścią posiedzenia jest dyskusja dotycząca kwestii związanych z zapewnieniem i doskonaleniem jakości kształcenia na Kierunku.

5. Przedmiotem dyskusji powinna być także sprawność i skuteczność KSZJK.

6. Z posiedzenia sporządza się sprawozdanie zawierające wnioski i propozycje zmian doskonalących wobec programów kształcenia.

§ 5hc. Otwarte zebranie społeczności studentów Kierunku

1. Raz w roku zgodnie z harmonogramem KZZJK we współpracy z WRSS i działającymi w ramach kierunku studenckimi kołami naukowymi organizuje zebranie, w którym uczestniczą studenci Kierunku.

2. W czasie zebrania studenci zgłaszają swoje uwagi dotyczące jakości kształcenia na studiowanym Kierunku dotyczące zwłaszcza:

- a). efektów kształcenia i form ich weryfikacji,
- b). programów kształcenia,
- c). organizacji procesu dydaktycznego,
- d). środków wsparcia dla studentów,
- e). zasobów materialnych wspierających kształcenie,

- f). jakości obsługi administracyjnej toku studiów,
- g). skuteczności KSZJK,
- h). organizacji praktyk studenckich.
- i). działalności Studenckich Kół Naukowych i Rady Samorządu Studenckiego na rzecz jakości kształcenia na kierunku

3. Wnioski i zalecenia zebrane w formie sprawozdania z zebrania są przekazywane KZZJK, które mają obowiązek uwzględnić je w swoich raportach przekazywanych odpowiednio Dyrektorowi Instytutu.

§ 5hd. Otwarte zebranie społeczności doktorantów Kierunku

1. Raz w roku zgodnie z harmonogramem KZZJK we współpracy z WRSD organizuje zebranie, w którym uczestniczą doktoranci Kierunku.

2. W czasie zebrania doktoranci zgłaszają swoje uwagi dotyczące jakości kształcenia na studiowanym Kierunku dotyczące zwłaszcza:

- a). efektów kształcenia i form ich weryfikacji,
- b). programów kształcenia,
- c). organizacji procesu dydaktycznego,
- d). środków wsparcia dla doktorantów,
- e). zasobów materialnych wspierających kształcenie,
- f). jakości obsługi administracyjnej toku studiów,
- g). skuteczności KSZJK,
- h). organizacji praktyk.

3. Wnioski i zalecenia zebrane w formie sprawozdania z zebrania są przekazywane KZZJK, które mają obowiązek uwzględnić je w swoich raportach przekazywanych Dyrektorowi Instytutu.

§ 5he. Konsultacje z podmiotami zewnętrznymi

1. Konsultacje z podmiotami zewnętrznymi służą gromadzeniu informacji użytecznych dla zapewniania jakości kształcenia, a w szczególności informacji na temat potrzeb rynku pracy, sytuacji zawodowej absolwentów oraz uwag interesariuszy zewnętrznych.

2. Raz w roku, zgodnie z harmonogramem KZZJK aktualizowana jest lista najważniejszych dla kierunku podmiotów zewnętrznych

3. Podmioty konsultacyjne zewnętrzne w stosunku do Instytutu, to:

- a). Biuro Karier UŚ – źródło informacji na temat sytuacji na rynku pracy i dotyczących losów absolwentów;

- b). Biuro Współpracy z Gospodarką,
  - c). UZJK oraz inne WZJK – źródło informacji i podmiot konsultacyjny w zakresie dobrych praktyk w Uniwersytecie;
  - d). pracodawcy oraz organizacje pozarządowe współpracujący z Uniwersytetem i Wydziałem;
  - e). uczelnie polskie i zagraniczne, które będą służyły jako wzór do naśladowania; wśród nich szczególną rolę odgrywają uczelnie partnerskie;
  - f). specjaliści w zakresie zarządzania jakością spoza UŚ.
4. Z wymienionymi podmiotami prowadzona jest współpraca stała oraz współpraca doraźna.
5. Konsultacje z podmiotami zewnętrznymi przeprowadza się nie rzadziej niż raz w roku.
6. Konsultacje z danym podmiotem przeprowadza Dyrektor Instytutu, bądź inna wyznaczona przez niego osoba należąca do minimum kadrowego przynajmniej jednego kierunku studiów, którego będą dotyczyły konsultacje.
7. Po zakończeniu konsultacji osoba, która odpowiadała za ich przeprowadzenie, sporządza sprawozdanie i przekazuje je KZZJK.

§ 5i. Doskonalenie programów kształcenia

1. Propozycje zmian doskonalących zgłaszane są w trakcie roku akademickiego oraz podczas otwartego posiedzenia KZZJK, w postaci wniosków z przeprowadzonych ankiet, badań, ocen, analiz konsultacji oraz zgłaszanych na bieżąco sygnałów o zaobserwowanych nieprawidłowościach oraz w postaci wolnych wniosków obecnych na posiedzeniu przedstawicieli Społeczności Wydziału.
2. W oparciu o wyżej wymienione dane Przewodniczący KZZJK przygotowuje listę postulowanych zmian doskonalących i przekazuje ją Dyrektorowi Instytutu oraz Radzie Instytutu, która podejmuje ostateczną decyzję w sprawie zmian przyjętych do wdrożenia i dokonuje odpowiedniej korekty programu kształcenia.

§ 6. Zapewnienie jakości kadry dydaktycznej

Poniższe działania stanowią część KSZJK i realizowane są przez KZZJK oddzielnie dla każdego kierunku studiów prowadzonych na Wydziale.

§ 6a. Ocena nauczycieli akademickich przez studentów – ankietyzacja zajęć dydaktycznych

1. Ankieta zajęć dydaktycznych jest narzędziem służącym pozyskiwaniu opinii studentów na temat jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych. Treść ankiety zatwierdza Rektor.
2. Indywidualne wyniki ankiety są gromadzone w *Karcie nauczyciela akademickiego* osoby ankietowanej.

3. Za organizację ankietyzacji odpowiada KZZJK, a nad techniczną stroną procedury czuwają Dyrektorzy Instytutów.
4. Przed rozpoczęciem roku akademickiego Dziekan wyznacza spośród personelu administracyjnego osoby, które będą zajmowały się techniczną stroną procesu ankietyzowania w danym roku akademickim. Osoby te będą nazywane dalej sekretarzami.
5. Do obowiązków sekretarzy należy pobranie materiałów potrzebnych do przygotowania ankiet, druk ankiet, wydawanie ankiet osobom przeprowadzającym ankietyzowanie, kodowanie i dekodowanie, dostarczanie ankiet do biura ds. SZJK w celu ich odczytania oraz pobranie wyników w formie elektronicznej.
6. Na dwa miesiące przed zakończeniem zajęć danego semestru KZZJK typuje zajęcia, które w danym semestrze będą poddane ocenie. Zespół powinien kierować się przy tym następującymi przesłankami:
  - a). każdy nauczyciel akademicki powinien być ankietowany w ciągu roku przynajmniej raz;
  - b). wśród ankietowanych zajęć powinny znaleźć się wszystkie formy zajęć prowadzonych na Kierunku;
  - c). w pierwszej kolejności należy wybrać zajęcia w których uczestniczy większa liczba studentów;
  - d). jeżeli dane zajęcia odbywają się w równoległych grupach, to ankietę powinna odbyć się we wszystkich grupach.
7. Ankietyzacja odbywa się w ostatnich trzech tygodniach zajęć przed pierwszym terminem weryfikacji efektów kształcenia.
8. Wypełnianie ankiet przez studentów odbywa się pod nieobecność prowadzącego zajęcia.
9. Wypełnione i zakodowane ankiety zostają przekazane do Biura Projektu "Uniwersytet Partnerem Gospodarki Opartej na Wiedzy", zgodnie z wcześniej uzgodnionym harmonogramem w celu odczytania danych za pomocą czytnika optycznego.
10. Analizy wyników ankiet oraz sformułowania wniosków dokonuje KZZJK dwa razy w roku i przekazuje je bezpośrednio przełożonemu ocenianego pracownika, Dziekanowi, Dyrektorowi Instytutu oraz komisji ds. oceny okresowej nauczycieli akademickich.

§ 6b. Analiza doboru kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe

1. KZZJK pełni rolę organu doradczego wobec Dziekana oraz Dyrektora Instytutu i innych osób uprawnionych do dokonywania ocen nauczycieli akademickich. W ramach swoich działań KZZJK:
  - a). raz w roku (lub częściej jeśli zajdzie taka potrzeba) przedstawia wyniki analiz dotyczące nauczycieli akademickich. Wyniki te powinny pozwolić na dokonanie oceny indywidualnej oraz

oceny przekrojowej uwidoczniającej tendencje w Jednostce. Podstawą oceny są: hospitacje, ankieta oceny zajęć dydaktycznych, inne działania oceniające,

b). na prośbę osoby uprawnionej do dokonywania ocen nauczycieli akademickich powołuje zespół pomocniczy ds. analizy dorobku naukowego pracowników pod kątem jego zgodności z obszarami kształcenia,

c). nadzoruje proces uaktualniania danych w Kartach i na prośbę osoby uprawnionej do dokonywania ocen nauczycieli akademickich wspiera proces monitorowania osiągnięć pracowników poprzez analizę danych zawartych w Karcie nauczyciela akademickiego.

2. Wnioski z analizy przekazywane są Dziekanowi oraz Dyrektorowi Instytutu i są brane pod uwagę w trakcie przygotowywania minimum kadrowego i obsady zajęć na kolejny rok akademicki.

3. Wyniki analizy uwzględnia się w raporcie z oceny własnej Wydziału o którym mowa w § 5 ust. 3 pkt 4 US 126.

§ 7. Sprawy związane z zapewnianiem studentom wsparcia dydaktycznego, naukowego i materialnego studentów oraz gromadzeniem i udostępnianiem informacji o jakości kształcenia w KSZJK są zgodne z WSZJK.

§ 8. Zapobieganie zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia

1. Podstawowe kwestie związane z zapobieganiem i postępowaniem w razie wykrycia zjawisk patologicznych w toku realizacji programu kształcenia określają Regulamin Studiów, Kodeks Etyki Studenta oraz Kodeks Etyki Doktoranta. Dokumenty te regulują zasady postępowania oraz prawa i obowiązki społeczności Wydziału wynikające z przepisów prawa oraz wewnętrznych postanowień wynikających z realizacji strategii Uniwersytetu Śląskiego oraz Wydziału.

2. Zapobieganie patologiom związanym z nieprzestrzeganiem praw autorskich prowadzone jest w ramach pracy kadry dydaktycznej w toku realizacji programu studiów, natomiast monitoring zjawiska prowadzony jest w trakcie realizacji procedur weryfikacji efektów kształcenia, szczególnie w trakcie kontroli prac pisemnych i dyplomowych. Podejmowane działania uregulowane są także przepisami Regulaminu Dyplomowania.

3. Nieprawidłowości w zakresie organizacji toku studiów monitorowane są w drodze konsultacji z WRSS. WRSS opiniuje programy kształcenia oraz harmonogramy zajęć na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i Regulaminie Studiów.

§ 9. Doskonalenie KSZJK

§ 9a. Otwarte posiedzenie KZJK

- 1.** Raz w roku KZJK organizuje otwarte posiedzenie, w którym może uczestniczyć każdy członek społeczności Instytutu.
- 2.** W trakcie posiedzenia KZJK przedstawia najistotniejsze uwagi związane z jakością kształcenia ujawnione w ciągu minionego roku funkcjonowania KSZJK.
- 3.** Zasadniczą częścią posiedzenia jest dyskusja dotycząca wymienionych wyżej uwag lub innych uwag zgłoszonych przez uczestników posiedzenia.
- 4.** Przedmiotem dyskusji powinna być także sprawność i skuteczność KSZJK.
- 5.** Z otwartego posiedzenia KZJK sporządza się sprawozdanie.